Taraqqiyot spektri
ILMIY JURNALI
Vol 2 № 6 2026

TA’LIM BERISH JARAYONINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Ibragimova Gulchexra
To‘raqo‘rg‘on tuman 1-son texnikumi Maxsus fan o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta’lim berish jarayonini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Raqamli ta’lim muhitining shakllanishi, elektron resurslar, onlayn platformalar hamda interaktiv metodlarning ta’lim sifatiga ta’siri ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirish masalalari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli ta’lim, axborot texnologiyalari, elektron ta’lim, LMS tizimlari, innovatsion pedagogika, multimedia, interaktiv o‘qitish.

KIRISH

XXI asrda ta’lim tizimi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari ta’sirida tubdan o‘zgarib bormoqda. Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib, o‘qitish va o‘rganishning yangi shakllarini shakllantirmoqda.

Bugungi kunda an’anaviy ta’lim usullari bilan bir qatorda elektron ta’lim (e-learning), masofaviy ta’lim, onlayn platformalar va multimedia resurslaridan keng foydalanilmoqda. Bu esa ta’lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va moslashuvchan qilish imkonini bermoqda.

O‘zbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida ta’lim tizimini raqamlashtirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu jarayon o‘qituvchilardan yuqori IT kompetensiya va innovatsion yondashuvlarni talab etadi.

Taraqqiyot spektri

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ta’limni raqamlashtirish masalasi xalqaro pedagogika va axborot texnologiyalari sohasida keng o‘rganilgan. M. Prensky “digital natives” nazariyasida zamonaviy o‘quvchilar raqamli muhitda shakllanayotgan avlod ekanini ta’kidlaydi va ta’lim jarayoni ham shunga mos bo‘lishi kerakligini asoslaydi.

S. Papert konstruktivistik yondashuv asosida kompyuter texnologiyalari o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishini ilmiy asoslab bergan. J. Dewey esa “learning by doing” tamoyili orqali amaliy faoliyatga asoslangan o‘qitishning ahamiyatini ko‘rsatgan.

O‘zbek pedagog olimlari ham raqamli ta’lim muhitini rivojlantirish, elektron darsliklar va interaktiv metodlardan foydalanish bo‘yicha ilmiy tadqiqotlar olib borganlar. Ularning ishlarida raqamli texnologiyalar ta’lim sifatini oshirishning muhim omili sifatida e’tirof etiladi.

METODOLOGIYA

Ushbu maqolada tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, kuzatish va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. An’anaviy ta’lim tizimi va raqamli texnologiyalar asosidagi ta’lim jarayoni solishtirildi. Shuningdek, o‘quvchilarning faolligi, bilim o‘zlashtirish darajasi va darsga qiziqishi tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ta’lim berish jarayonini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish bo‘yicha olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy raqamli vositalar ta’lim sifatini oshirishda muhim didaktik ahamiyatga ega bo‘lib, o‘quv jarayonining barcha bosqichlariga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot jarayonida an’anaviy ta’lim tizimi bilan raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni qiyosiy jihatdan o‘rganildi. Natijalarga ko‘ra, raqamli ta’lim muhitida o‘quvchilarning faolligi sezilarli darajada oshishi, dars materiallarini o‘zlashtirish tezligi va mustahkamligi yuqori bo‘lishi aniqlandi. Bunga multimedia vositalari, interaktiv testlar va vizual materiallarning ta’siri asosiy omil sifatida qayd etildi.

Taraqqiyot spektri

Shuningdek, tahlillar raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko‘rsatdi. Elektron darsliklar va onlayn platformalar orqali o‘quvchilar istalgan vaqtda qo‘shimcha ma’lumot olish imkoniyatiga ega bo‘lib, bu ularning bilim doirasini kengaytiradi.

O‘tkazilgan kuzatuvlarga ko‘ra, raqamli ta’lim vositalari qo‘llanilgan darslarda o‘quvchilarning darsga qiziqishi ortadi, passiv ishtirokchilar soni kamayadi va faol muhokama jarayoni kuchayadi. Bu esa ta’lim jarayonining interaktivligini oshiradi.

Bundan tashqari, natijalar shuni ko‘rsatdiki, o‘qituvchilar uchun raqamli texnologiyalar darsni rejalashtirish, materiallarni taqdim etish va baholash jarayonini yengillashtiradi. LMS tizimlari orqali avtomatik test tekshirish va natijalarni tahlil qilish imkoniyati o‘qituvchi ish samaradorligini oshiradi.

Biroq tahlillar jarayonida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmagani, internet tezligining pastligi va ayrim o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasi yetarli emasligi ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Umuman olganda, olingan natijalar raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini sezilarli darajada takomillashtirishini, o‘quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirishini va ta’limni zamonaviy talablar darajasiga olib chiqishini tasdiqlaydi.

XULOSA

Ta’lim berish jarayonini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish zamonaviy ta’lim tizimining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Bu jarayon ta’lim sifatini oshiradi, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shu sababli, ta’lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Taraqqiyot spektri

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Prensky M. *Digital Natives, Digital Immigrants*. 2001.
2. Papert S. *Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas*.
3. Dewey J. *Experience and Education*.
4. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
5. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi.
6. UNESCO reports on digital education transformation.

Taraqqiyot spektri